

Némaság

(Regényrészlet)

Amikor eljött az éjszaka, a pap kipillantott cellája rácsain keresztül. A köpenyes ember még mindig ott volt: makacsul állt, mozdulatlanul az esőben. Egyik ór se jött ki a kunyhóból. Úgy látszik, letettek róla, hogy elúzzék onnan.

Amikor az ember a pap felé nézett, pillantásuk találkozott. Kichijiro volt. Arcán végigrándult a rémület. Néhány lépést hátrált.

„Atyám!” Hangja olyan volt, mint a kutya vonítása. „Atyám! Hallgass meg engem.”

A pap visszalépett az ablaktól, s megpróbált süketnek lenni a hangra. Hogyan fedhetné valaha is a szárított halat, torkában az égető szomjúságot. Ha megpróbált is megbocsátani ennek a fickónak, emlékezetéből nem tudta kiűzni a benne lappangó gyűlöletet és haragot.

„Atyám! Atyám!” A rimánkodó hang olyan volt, mintha egy gyerek rimánkodott volna az anyjának.

„Nem akarsz meghallgatni, Atyám? Mindig csak becsaptalak. Amióta megszidtál, meggyűlöltelek, az összes kereszténnyel együtt. Igen, igaz, rátapostam a szentképre. Mokichi meg Ichizo erős maradt. Én nem tudok olyan erős lenni, mint ők.”

Az örök nem hallgatták tovább. Botokkal jöttek elő, s Kichijiro futva-nyüszítve elmenekült.

„De meg kell védenem magamat! Annak is van szava, aki rátaposott a szentképre. Azt hiszed, szándékosan tettem? Sajgott a lábam a fájdalomtól. Isten azt várja tőlem, hogy az erőket kövessem, pedig engem gyengének alkotott. Nem esztelenség ez?”

Néha elcsöndesedett. Aztán újra feltört belőle a dühödtt, panaszos, rimánkodó zokogás.

„Atyám, mit tehet az, aki olyan gyöngé, mint én? Nem pénzért árultalak el. Megfejegettek a hivatalnokok.”

„Gyorsan tűnj el innen”, kiáltották az örök, fejüket a kunyhóból kidugva. „Ne számíts tőlünk könyörületre.”

„Atyám, hallgass meg. Olyasmit tettem, amit többé sohasem tudok helyrehozni. Hivatalnokok! Keresztény vagyok. Vessetek börtönbe.”

A pap lehunyta a szemét, és a Credo-t kezdte imádkozni. Megkönnyebbült örömet érzett, hogy ezt a nyüszítő férget ott hagyhatta az esőben. Bár Krisztus is imádkozott, Júdás mégis fölakasztotta magát a vérmezőn – imádkozott-e Krisztus Júdásért? Erről semmi sem áll az Írásban. De ha mégis, ő képtelen volt olyan lelkiállapotba kerülni, hogy maga is megtegye. Egyáltalán mennyire lehet megbízni ebben az alakban? Bocsánatért esdekelt. Ez azonban talán nem egyéb, mint múltó, pillanatnyi izgalom.

Kichijiro hangja lassacsckán megnyugodott, aztán elhalt. A pap kinézett a rácson, s látta, az örök durván hátra taszítják, s bevonszolják a börtönbe.

Az éjszakával az eső is elmúlt. Egy rizsgombócot és némi sózott halat löktek be neki. A hal már rothadt volt és ehetetlen. Mint azelőtt is, folyton hallotta a keresztények imádkozó hangját. Az örök megengedték, hogy meglátogassa őket a börtönben. Ott találta Kichijirót, magában, a sarokba lökve, külön a többiektől. A keresztények nem voltak hajlandók szóba állni vele.

„Vigyázzon erre az alakra”, suttogták halkan a papnak. „A hivatalnokok gyakran felhasználják az aposztatákat. Talán kelepécét állítanak nekünk.”

A magisztrátus valóban megtette időnként, hogy a bukott keresztényeket összezárta a többiekkel, hogy egyenetlenkedést szítsanak, s így rávegyék őket hitük megtagadására. Elképzelhető, hogy Kichijiro újra pénzt kapott azért, hogy megtegyve. Bárhogyan is, a pap nem tudott többé bízni benne.

„Atyám, atyám!” Amikor meglátta, hogy a pap eljött a börtönbe, Kichijiro újra rimánkodni kezdett a sötétben. „Hadd gyónjam és bánjam meg a bűneimet.”

A papnak nem volt joga, hogy bárkinek is megtagadja a bünbocsánat szentségét. Ha valaki feloldozást kért tőle, nem tehetette meg, hogy saját hangulata szerint beleegyezzék vagy elutasítsa. Áldásra emelte a kezét, kötelességszerűen elmormolta az előírt imát, és közelebb hajolt a másikhöz. Amint a bűzös lehelet arcába csapott, a sötétben eltáncolt előtte a sárga fogak és a ravasz arc látomása.

„Hallgass meg, atyám”, Kichijiro nyöszörgését a többi keresztények is hallhatták. „Aposztata vagyok. Ha tíz évvel ezelőtt meghalok, jó keresztényként mehettem volna a paradicsomba, és nem jutok az aposztaták megvetett sorsára. Egyszerűen csak azért történt, mert üldözés idején élek... Igazán bánom.”

„De hiszel-e egyáltalán?”, kérdezte a pap, s megpróbálta elkerülni a másik orrfacsaró, bűzös lehelét. „Megadom a feloldozást, de nem bízom benned. Nem értem, miért jöttél ide.”

Kichijiro egész testében remegett. Zihálva lélegzett, s magyarázkodó szavakat keresett. Izzadsága és mocskának büze megcsapta a papot. Lehetséges volna, hogy Krisztus szerette az embereknek ezt a legalját is és keresésére indult? A gonoszságban megmarad a gonosz ereje és szépsége. De ez a Kichijiro még arra sem méltó, hogy gonosznak nevezzék. Vézna és koszos, akár a rajta lógó rongycafatok. Undorát legyőzve a pap elimádkozta a feloldozás végső szavait, s aztán, bevett szokás szerint, elsuttogta: „Menj békével.” A lehető leggyorsabban félrehúzódtott ennek a testnek és száznak a bűdösségétől, s visszatért a keresztényekhez.

Nem, nem. Urunk a nyomorultat és a piszkosat választotta ki. Erről elmélkedett, amikor az ágyon feküdt. A Szentírás lapjain megjelenő emberek között, akiket Jézus szeretettel felkutatott, ott találjuk a kafarnaumi vérfolyásos asszonyt, a házasságtörő nőt, akit meg akartak kövezni – minden érték, minden szépség nélküli embereket. A szép és a bájos mindenkit magához vonzhat. De szeretetnek mondhatjuk-e ezt a vonzódást? Az igazi szeretet akkor is elfogadja az emberiséget, ha azt rongyos cafatként szemétre vetik. A pap elméletben mindezt jól tudta. Mégsem tudott megbocsátani Kichijirónak. Még egyszer közel érezte arcához Krisztus arcát, könnyek csorogtak végig rajta. Amikor tiszta szeme egyenesen az övébe nézett, a papot szégyen fogta el.

A *fumie* megkezdődött. A keresztények sorba verődve álltak, akár a városból kihajtott szamarak. Ma nem ugyanazokkal a hivatalnokokkal álltak szemközt, mint múltkor. Fiatalabbak voltak, alacsonyabb beosztásúak. Karba tett kézzel ültek a székeken. Az örök dorongokkal fölfegyverkezve álltak őrséget. Ma a tücskök is erősebben cripeltek. Az ég ragyogó kék volt. A levegő tiszta és üdítő. Nemsokára azonban újra itt lesz a fullasztó hőség. Csupán egyvalakit nem vonszoltak ki az udvarra, magát a papot. Arcát, amelyen petyhüdtlen lógott a hús, odapréselte a rácshoz, s meredten nézte a *fumie* látványosságát, ami most vette kezdetét.

„Minél hamarabb tülesek rajta, annál hamarabb elengedünk benneteket”, ordította az egyik hivatalnok. „Nem kívánom tőletek, hogy őszintén és meggyőződéssel tapossatok rá. Ez csupán formáság. Nem sérti a meggyőződésedet, ha éppen csak ráteszitek a lábatokat.”

A hivatalnokok folyton azt hangoztatták a keresztényeknek, hogy a *fumie* megtaposása nem egyéb formáságnál. Nem kell mást csinálniuk, csak a talpukat rátenni. Ha ezt megtették, senki sem törődik tovább azzal, hogy mit hisznek. A magisztrátus

által kiadott rendelet értelmében mindenkit felszólítottak, tegye rá kissé a talpát a *fumie*-re. Ha megtette, rögtön szabadon engedték.

A négy ember kifejezéstelen arccal hallgatta végig a szónoklatot. A pap, a rácsnak szorított arccal, nem tudta kivenni, mire akarnak kilyukadni. S a négy keresztény puffadt arccal, kiugró ádámcsutkával, kísértetsápadtan a napfény hiányától úgy állt ott, mint négy akarát nélküli bábu.

Eljött, aminek el kellett jönnie. Ezt világosan megértette. De nem volt bizonyos benne, hogy az ő sorsa, és ezeké a keresztényeké, hamarosan megpecsételődik. A hivatalnokok úgy beszéltek a keresztényekhez, mintha szívességet kérnének tőlük. A parasztok megrázták a fejüket. Erre a hivatalnokok zavart arccal visszavonultak.

Ekkor az örök a hivatalnokok székei és a parasztok közé letették a *fumie*-t egy lepelbe burkolva a földre. Aztán visszamentek a helyükre.

Elővették a listát, s az egyik hivatalnok hangosan kiáltotta a neveket: Ikitsukijima, Kubo-no-ura, Tobei. A négy keresztény mozdulatlanul ült tovább. Az ör indulatba jött, s botjával rásújtott a bal felől ülőre, de az nem mozdult. Kétszer-háromszor megasztította hátulról; a keresztény előrezuhan s meggörnyedt a földön. Meg se próbált elmozdulni onnan, ahova esett.

„Kubo-no-ura, Chokichi.”

A félszemű kétszer-háromszor megrázta a fejét. Milyen gyermekes volt az arca!

„Kubo-no-ura, Haru.”

Az asszony, aki az uborkát adta a papnak, meggörnyedt, s lehorgasztotta a fejét. Az ör ebben a tartásában lökte előre, az asszony még a szemét se nyitotta föl.

Végül az öreg Mataichit szólították. De neki is mintha földbe gyökerezett volna a lába.

A hivatalnokok azonban most nem kezdtek dühösen ordítani vagy szidalmat szórni rájuk. Mintha kezdettől fogva ezt várták volna, úgy ültek ott a székekükön, halkan sutogva egymásnak. Aztán hirtelen fölálltak és visszavonultak az örök kunyhójába.

A nap éppen a börtön fölött állt. Sugara égette a még megmaradt négy keresztényt. Görnyedt alakjuk fekete árnyékot rajzolt a földre, közben a tücskök újra ciripelni kezdtek, telezengve a ragyogó levegőt. Az örök és a keresztények még szóba is elegyedtek egymással, tréfálkoztak, mintha kihallgatók és kihallgatottak iménti kapcsolata eltűnt volna. De aztán az egyik hivatalnok kikiáltott a kunyhóból, hogy mindnyájan visszatérhetnek a börtönbe, kivéve a félszemű Chokichit.

A pap elengedte a rácsot, amelybe eddig görcsösen kapaszkodott, és leült a földre. Nem tudta, mi történik ezután. De bárhol is lesz, a mai nap békésen elmúlt.

Ez a gondolat mély megkönnyebbüléssel töltötte el. Ha a mai nap jól telt, az már elég: a holnap majd gondoskodik magáról. Ha holnap még élne . . .

„Nem kár érte, hogy elhajtja?”, hallatszott egy hang. A másik ráfelelt: „Igen, nagyon nagy kár.” Nem tudott rájönni, miről beszélgetnek. De a szél feléje sodorta annak a csendes beszélgetésnek a foszlányait, amit az ör és a félszemű ember folytatott. Légy röppent fel a rácsokról, s zümmögve keringeni kezdett a pap feje körül – szárnyai zúgása csaknem elaltatta.

Hirtelen valaki keresztülszaladt az udvaron. Aztán éles csattanás hangzott, majd tompa puffanás. Mire a pap felkapaszkodott a rácsra, a hivatalnok éppen a hüvelybe dugta éles, villogó kardját: a kivégzés véget ért. A félszemű ember holtteste ott hevert a földön. Az egyik ör megragadta a lábánál fogva, s lassan vonszolta a gödör felé, amit a keresztények ástak. A szétfolyó fekete vér köntösként terült el körülötte.

A börtönből hirtelen egy asszony éles sikoltása hallatszott, hangja újra meg újra a magasba csapott, mintha himnuszt énekelne. Aztán elhalt a hang, és a levegő halálosan csendes lett körös-körül. Csak a pap keze rázkódott a görcsös remegéstől, amint a rácsot szorította.

„Nézz rá”, ordított egy másik hivatalnok a börtön előtt, háttal a papnak. „Ez törté-
nik veletek, ha elkönnyelműsköditek az életet. Nem könnyű dolog ez. De minél ha-
marabb átestek rajta, annál gyorsabban szabadultok innét. Nem mondom, hogy
meggyőződésből taposatok rá. Ha csak formáságból, tessék-lássék teszitek, akkor
nem sérti a hiteteket.”

Az egyik ör most Kichijirót hozta ki harsányan ordítva. Csak egy ágyékkendő volt
rajta, feje búbjától a talpáig remegett. A hivatalnokok elé érve hajlongani kezdett
előttük. Aztán fölemelte sovány, koszos lábát, és ráhelyezte a *fumie*-re.

„Gyorsan, ki innét!”, kiáltotta az egyik hivatalnok, s a kapura mutatott. Kichijiro
siettében csaknem orra bukva tűnt el a színről. Hátra se nézett a kunyhó felé, ame-
lyikben a pap tartózkodott. De a pap már nem törődött vele, ez az ember mit csinált.

A nap fehér sugara szédítően verte a nyílt udvart. Kegyetlen fénye alatt ott terült el
a földön a fekete folt, a félszemű ember vére.

A tücskök folytatták éneküket, száraz és éles ciripeléssel. A levegő mozdulatlanul
állt. A légy tovább keringett zümmögve a pap arca körül. A világban odakint semmi
sem változott. Egy ember meghalt; de nem változott semmi . . .

Így hát idejutottunk. Reszketve kapaszkodott meg a rácsban. Hát idejutottunk.

Zavarát azonban nem csupán ez a hirtelen lezajlott esemény váltotta ki. Amit nem
tudott megérteni, az az udvar néma csöndje, a tücskök ciripelése, a legyek zümmö-
gése volt. Egy ember meghalt. Kívül a világban azonban minden úgy haladt, mintha
mi sem történt volna. Lehet ennél valami ostobább? Vértanúság volt ez? Miért hall-
gatsz? Itt ez a félszemű ember meghalt – mégpedig érted. Tudnod kellene. Miért tart
még mindig ez a némaság? Ez a déli némaság? A legyek zümmögése – ez az örült,
kegyetlen ostobaság. Te pedig közönyösen elfordítod arcodat. Ezt . . . ezt nem tudom
elviselni.

Kyrie eleison! Uram, irgalmazz! Remegő szájjal imádkozni próbált, de a szavak el-
haltak ajkáról. Uram, ne hagyj magamra többé! Ne hagyj el ilyen titokzatos módon.
Imádság ez? Sokáig azt hittem, hogy az imádságot dicséretedre és dicsőségedre
mondjuk. De amikor szólok hozzád, úgy hangzik, mintha káromlás volna. Az én halá-
lom napján is rezzentelen továbbmegy a világ a maga útján, olyan közönyösen,
mint ma? Amikor engem meggyilkolnak, a tücskök akkor is folytatják ciripelésüket és
a legyek álmosítón továbbzümmögnek? Ennyire nagy hős szeretnék lenni? Igazi, rej-
tett vértanúságra törekszem-e vagy valami pompázatos halálra? Azt akarom, hogy
tiszteljenek érte, hogy imádkozzanak hozzám, hogy szentnek nevezzenek?

Összehúzott térddel leült a földre, s maga elé meredt. „Csaknem dél volt. A har-
madik óráig sötétség borította az egész földet.” Amikor az az ember meghalt a keresz-
ten, a templomból hármaskürt szó hallatszott, egy hosszú, egy rövid, aztán ismét egy
hosszú. Megkezdődtek az előkészületek a húsvét megünneplésére. Hosszú kék palást-
jában a főpap fölment a templom lépcsőjén, megállt az oltár előtt, amelyen ott hevert
az áldozat, s megfújták a harsonát. Ebben a pillanatban az ég elsötétedett, s a felhők
mögött a nap elhalványult. „Sötétség támadt. A templom kárpitja kettéhasadt a tete-
jétől az aljáig.” Hosszú időn át ilyesféle vértanúság, ami a szemé előtt zajlott le –
olyan nyomorúságos és szegényes volt, akár a kunyhóik, amelyekben éltek, akár a
rongyaik, amikben jártak.

(L. L. fordítása)